

Гордана С. ПОКРАЈАЦ*
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 16. 9. 2022.
Прихваћен: 22. 2. 2023.

МАРОЈЕ И ХОРАЦИЈЕ МАЖИБРАДИЋ КАО КУЛТУРНИ ПОСРЕДНИЦИ ИЗМЕЂУ АНТИЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ И ДУБРОВАЧКЕ ПОЕЗИЈЕ РЕНЕСАНСЕ И БАРОКА

Улога појединих дубровачких књижевника као културних посредника огледа се у повезивању античких аутора – попут Овидија, Вергилија, Хорација, Марцијала и других – са песницима ренесансног и барокног времена. Процес културне дипломатије у Републици одвијао се како преко препева хеленских и латинских писаца, тако и кроз њихову рецепцију у дубровачкој књижевности друге половине XVI и у XVII столећу. Дубровчани Мароје и Хорације Мажибрадић су својом лириком богатом класичним реминисценцијама (нпр. у збирци *Разлике пјесни* М. Мажибрадића, те у првом и другом делу *Пјесни љубених* Х. Мажибрадића), нарочито допринели повезаности нововековних песника сопственог ареала са антиком. Будући да су Мароје и Хорације Мажибрадић стварали лирску поезију надградњом првенствено на римске песнике, препевавајући њихове стихове на словински језик, у раду ћемо покушати указати на допринос ових песника у процесу интерференције – између античког поетског наслеђа, и песништва насталог на народном језику у периоду чинквечента и сеичента у Дубровнику.

Кључне речи: дубровачка књижевност, ренесанса, барок, античка поезија, Мароје Мажибрадић, Хорације Мажибрадић.

Генеа античких рефлексија у распону од позне ренесансе и маниризма до барока, текла је у складу са оновременим књижевно-уметничким стремљењима и допринела је повезивању класичног наслеђа са дубровачком књижевношћу и културом. Позна ренесанса обележена је у квалитативном смислу темељитошћу у приступу класичним изворима, док присутност тема, мотива и реминисценција из класичне литературе, филозофије, митологије и уметности открива у барокном времену њихов континуитет у примени, али овога пута измењеној; ново стање духа тражи другачије поступке у коришћењу класичних алузија, што ће допринети продубљенијој визији

* tadzio.gordana@gmail.com

актуелних друштвених токова, субјективно исказаних кроз духовну призму барокног човека. Песник који по вредности и обиму поетског опуса не иде у ред истакнутих дубровачких стваралаца, а писао је кроз читаво раздобље друге половине XVI столећа је Мароје Мажибрадић, отац познатог барокног песника Хорација Мажибрадића. *Разлике пјесни*¹ М. Мажибрадића одраз су оновремене конвенционалне петраркистичке лирике која је у извесној мери прожета античким утицајима, превасходно римским; он у својим лирским стиховима помиње љубавне повести античких божанстава, попут Сатурна, Јупитера, Венере и других². Сматрамо да је у опусу овога ствараоца међу најзаступљенијим римским песницима Овидије, својим делима *Хероиде* и *Писма из Понта*.

У песмама *Нека свак говори, да на свиет може бит'* и *Маве копренице, чим се с' тач полила?* учавамо трагове писама митолошких хероина из V књиге Овидијевих *Хероиди*³; болно стање у коме се налази лепа нимфа Енона – у V књизи *Хероида* – услед неизмерне љубави према Парису и од које никада неће посустати, асоцира нас на Мажибрадићеву решеност да заувек утисне „урес и име љувено” оне која га је опчинила, иако га „сатира, јакино звиерје лав”. Песма *Маве копренице, чим се с' тач полила?* открива приповест о окрутној „госпоји” због које песник гута сузе са целовима, говорећи: „Одкли су с целови ње сузе у теби;/ на т' с плачем и ови, јох, мени што то би?/ Разлог је свакоји плач мој с ње миешати” (Мажибрадић 1880: 113); својим последњим стихом одговара фрази из *Хероида* (V. 46): „miscere cum meis lacrimis suas” (Касумовић 1914: 222). Мишљења смо да се Мажибрадићево обраћање „Силеној Љубави” у песми *Чему је стриељати једнога, који мре*, поклапа са Овидијевим хексаметарским дистихом из седме књиге *Писама из Понта* (Овидије 1939: 41–42), с том разликом што га дубровачки аутор проширује увођењем њему својствених елемената петраркизма, којих нема у римском изворнику; он истиче да му је срце толико изранављено, да више нема „твојој стрил нигдире мјеста”, нити му Љубав може задати већи „цвил” (Мажибрадић 1880: 116).

Вергилијева поезија одиграла је, у поређењу са Овидијем, скромнију улогу у поезији Мароја Мажибрадића; такав је случај и са Катуловим утицајем. Сматрамо да су стихови из песме *Нека свак говори*: „Ако ли гди дођу у дубја зелена,/упсан туј ођу биљег ње имена./ Доколи ками јес и дубје зелено,/ живе вик ње урес и име љувено” (Мажибрадић 1880: 109), надовезани на један део Вергилијеве *Х Еклоге*. Ради се о песниковом приказу пријатеља Гала који тужи у Аркадији због неверства своје драге. Иако у његовој патњи суделују и богови (Аполон, Силван и Пан), пастири, овце, камење и дрвеће,

¹ М. Mažibradić, *Razlike pjesni: Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracia Mažibradića, Marina Burešića*, SPH, knj. XI, JAZU, Zagreb, 1880, 105–119.

² „Mažibradić mentions in his poem the love affairs of Saturn, Jupiter, Mars, Venus, Apollo” (Торбарина 1931: 200). Торбарина истиче став да је М. Мажибрадић „петраркиста у срцу”, а његова песма 63 (*Pjesni ljuvene*, I) је настала подражавањем Рањинине песме 26, која је пак потекла од Петраркиних *Тријумфа љубави* (*Trionfo dell' Amore*) (Торбарина 1931: 200).

³ „Цвиллио си, и уциљене/ Видио си очи моје:/ Свеђ бијаху садружене/ С мојем сузам сузе твоје” (Овидије 1849: 88).

Гал је неутешан и каже да ће пратити „Сикулскијех пастира свирале гласом” јер, истиче он, такође воли у пећинама и шумама боравити и урезивати љубав у дрвеће (Вергилије 2004: 64). На Вергилијеве стихове асоцира и катрен с почетка Мажибрадићеве песме под насловом *У смрт г. Витора Бесаља по изгубљењу од Бара канцелијера дубровачкога*: у Бару се родио, Падова га је образовала, а Дубровник град га је примио „жива и мртва у свом сјени” (Мажибрадић 1880: 110). Мишљења смо да је ова „песма у смрт” пандан Вергилијевом властитом епитафу⁴. Паралеле се успостављају истицањем родних градова – Бесаљевог Бара и Вергилијеве Мантове (мада је рођен у њеној непосредној околини, у Андесу) и најзад уточишта (Дубровника и Партенопе). Најзад, уочавамо и утицај Катулове поезије, чувених стихова из пете песме I дела *Живимо, моја Лезбијо, и волимо се!* („Дај ми хиљаду пољубаца, затим сто./ затим других хиљаду...”) (Катул 1962: 16). Дубровачки песник, попут Катула, у песми *Мрем тужан, сваки час гину* тражи од своје виле „целов медени” и каже да ће цвилити „до вика” док му не испуни жељу, али за разлику од римског песника, додаје и освету за немилостивост. Помињање виле и „љувеног стриља”⁵ неретко је присутно у Мажибрадићевој петраркистичкој лирици, док у песму *Приславни мој боже, тврд ти се море зват’* уводи и друга митолошка бића, правећи алузију на Сирене и њихову песму; међутим, овде је глас драге госпоје надмашио и саме Сирене. Песникови љубавни ламенти проткани су лајтмотивима кладенаца, вила и сродних аркадијских бића, што потврђује континуирано праћења античких тема у дубровачкој ренесансној поезији.

Окрећући се историзму и енциклопедизму у новим литерарним формама које су неретко на самој граници књижевности, песници XVII столећа су једним делом свога опуса још увек везани за ренесансну традицију, али се поступно примећује све снажније присуство јасних барокних тенденција; значајно је да ће у барокној дубровачкој лирици још увек бити живи плодотворни одједи античке митологије и хеленско-римске књижевности. Песник који је у Дубровнику допринео посредовању између античке традиције и дубровачке поезије био је син позноренесансног песника М. Мажибрадића, Хорације Мажибрадић⁶. Лирска поезија Х. Мажибрадића није сачувана у целости, а сам аутор је двадесетих година XVII столећа начинио избор из властите поезије посветивши га мецени Мату Градићу. Будући да су Мажибрадићеве песме у рукописима биле измешане са остварењима других песника, објављивањем извесних одломака (Кастропил 1953: 167–185) његов поетски опус је додатно допуњен; он обухвата љубавне песме, посланице, покладну песму *Јеђупка*, као и побожне, морално-сатиричне песме, параболе и афоризме. Мажибрадићеве *Пјесни љувене* (Мажибрадић 1880: 125–196)

⁴ У преводу Радмиле Шалабалић Вергилијев епитаф гласи: „Роди ме Мантуа, узе Калабрија, а Партенопе/ чува ме сад: ја опевах пашњаке, села и вође” (Будимир, Флашар 1963: 285).

⁵ „Једа ми видиш вил, у слави која ври./ од које љувен стрил годишта носим три” (Мажибрадић 1880: 119).

⁶ О делу Хорација Мажибрадића писано још у XVII столећу, почевши од Игњата Ђурђевића у: *Биографска дела Игњата Ђурђевића, издао и објаснио Петар Колендић*; увод написао Павле Поповић, *О раду на дубровачкој биографији*, СКА, Београд, 1935.

познопетраркистичке провенијенције показују поступно кретање ка барокној тематици и маниристичком песничком изразу.

Полазећи од Петрарке⁷ и препознајући неколико његових песама – сонета, балада и мадригала (Бојовић 2014: 272), није механички преузимао петраркистички конвенционални модел женске лепоте, а кроз своје је стихове провлачио чувени мотив Купидове стреле која га је начинила „робом љубави”. Мажибрадићева лирика садржи унутар неочекиваних барокних обрта и досетки елементе античког наслеђа, што уочавамо у песмама првог и другог дела *Пјесни љувених*. Поменута целина обухвата и једну песму која је испрва била уврштена у збирку Мароја Мажибрадића (*Разлике пјесни*) под бројем 11, а у напомени стоји: „Код ове пјесме неко је касније уписао: Ова је пјесма Орација Мажибрадића” (Мажибрадић 1880: 113). Друга и трећа строфа песме *Прами злаћани* у којој заљубљени песник јадикује молећи од своје виле „целов медени”, асоцира нас на познату пету Католову песму (*Da mi basia mille...*) из првог дела збирке *Живимо, моја Лезбијо, и волимо се!* (Катул 1962: 16). Чест помен Купида и његових златних стрела (у претходном случају и златних узица које заувек вежу у љубави: нека љубав „туј свезана буде вијек”), присутан је већ у песми *Кад Љубав злату стрил све жеље љувене* првог дела *Пјесни љувених*; песник каже да убојита „злата стрил” направљена из лица лепе виле, „зло ме израни”. У песми *Право злед на мене љувени бог посла* „Љувени бог”, Купидон, шаље на заљубљеног „злед”, муке љубавне и „свака јоште зла”, па га у песми *Погледај, љубави, ову вил, ка мене љубављу рањени песник апострофира*⁸ (изгарајући у огњу док му срце вене) – нека окрутнoј вили срце „прострили”, да спозна и она шта су муке „стрила љувеног”. У другом делу⁹ збирке се у песми *Ах, не рекох ја истину*, песник са истом молбом обраћа Купиду – нека рани „охолу госпоју” и њено срце камено, „од мрамора сатворено”. У песми *И могла си, моја мила* је уверава да ће од Купида бити устрељена јер је, напомиње у наредној песми *Узазн’о си, слатки браче*, његова моћ неизмерна и утећи је немогуће; моћна су му златна крила, „којијем брзо свуд долети” (Мажибрадић 1880: 183).

Са Овидијевим *Љубавима* уочавамо повезаност Мажибрадићеве песме маниристичких својстава – *Драгић пастир у дубрави* из другог дела *Пјесни љувених*. Насупрот почетном призору из дубраве у којој је пастир Драгић „вас израњен од љубави”, радња тече повољно по заљубљеног, јер му је на крају дошла „липа Дорке” и даровала „целов медени”; песник дискретно окончава песму откривајући да и он њој „харан” би – „ер јој за један и два

⁷ Петар Колендић је први указао на две Мажибрадићеве песме – *Дажде ми сузице с уздахом сложене* (57) и *Они плам љувени, ки се, мџах, угаси* (59) – које представљају превод Петраркиних стихова, али уз самосвојна одступања од италијанског оригинала (Колендић 1931: 152).

⁸ Стјепан Кастропил из рукописа 467./2. издваја љубавну песму у којој Мажибрадић на почетку једног стиха апострофира саму Љубав, односно Амора (Кастропил 1953: 167–185).

⁹ Поводом другог дела издања, које је према рукопису из библиотеке Мале браће бр. 311, приредио Станко Жепић и уврстио у Академијино издање, Франо Кулишић истиче да десет љубавних песама краћег стиха (од 21. до 31.) нису Мажибрадићеве, него Бунићеве (Кулишић 1908: 2–5). – Франо Фанцев поводом ауторства извесних песама истиче, како у збирци Н. Димитровића постоје две песме са акростихом „Орацио”, што упућује на то да су заправо Мажибрадићеве (Фанцев 1938: 38–49).

вратих”, а шта се потом згоди, „не може се тој риет’ оди” (Овидије 1991: 170). Сматрамо да је ово пандан првој књизи Овидијевих *Љубави* (I, 5), где песник експлицитније открива да му је дошла Корина „огрнута распасаном туником, а раздвојена коса јој је падала по бијелој врату, таква је кажу у ложници ишла лијепа Самерамида и Лаида коју су многи људи љубили” (Овидије 1973: 27). Римски песник не само што употпуњује свој угођај поређењем Корине са славном асирском краљицом и једном од заносних коринтских хетера, него речима „Здрах тунику” – чега нема код дубровачког песника – ужива у љубавним благодетима, примењујући уједно омиљену латинску крилатицу *carpe diem*¹⁰.

Античке рефлексije су присутне и у *Посланицама* (Мажибрадић 1880: 197–211) Хорација Мажибрадића, у којима се огледају паралеле са римским песницима, што видимо у оној упућеној *Мару Циполићу*¹¹ – критици несталности и превртљивости пријатеља – а пандан је Овидијевим стиховима из *Тужних песама* (*Тристиа*) и *Писама из Понта*. У првој књизи *Тужних песама* (*Tristia*, I, 9) (Овидије 1939: 45) песник се жали на непоузданост пријатеља, знајући да то ни окупне богове не дотиче, јер док човеку добро иде он и пријатеља има пуно, али чим му се над живот надвију облаци, остаје сам и сви га напуштају. Оваква немила ситуација добро позната и дубровачком песнику и његовом римском извору, заступљена је већ код старих Хелена, о чему сведочи судбина племенитог Тимона Атињанина (обрађена у Шекспировој истоименој ренесансној трагедији). Овидије и у трећој књизи невесело варира тему о пријатељској „оданости”, до тренутка када се на човека ступше несреће и наступи пад – тада му сви окрећу леђа (*Tristia*, III, 5) (Овидије 1939: 121). Поменута тема развија се и у писму (*Epist. Ex Ponto*, III, 2) (Овидије 1939: 385) које аутор упућује Коти, једном од ретких пријатеља лишених саможивости и себичности својствених већини оних који су песника разочарали, не показавши лојалност у тешким тренуцима у животу; напротив, егоистични људи у тим ситуацијама беже и гледају само себе. Песник се пред крај посланице Мару Циполићу узда да ће га заштитити персонификација праведне срџбе – Немеза („божица Немеси”), богиња која кажњава таштину и охолост – зазивајући је да долети на овај свет са небеса и да га освети. Мажибрадић у посланици *Валу Валовићу* на инвентиван начин варира велику барокну тему пролазности и судбинске променљивости речима – „свит

¹⁰ Тема потврђена древном римском максимом о неопходности живљења у сваком тренутку као да је последњи с обзиром на то да је неизвесно шта ће сутра бити, *carpe diem*, нашла је своју примену у барокном песништву, подстакнута свешћу о пролазности свега овоземаљског. За аргументацију теме о непостојаности свих земаљских ствари и с тим у вези важност коришћења сваког драгоценог тренутка у животу, дубровачки барокни песници неретко користе мотив љубави, као у Мажибрадићевим случајима, подстичући на уживање у животу јер ће време брзо проћи.

¹¹ Стјепан Кастропил је први установио да је „Циполић” надимак, а не презиме (Кастропил 1954). – Потом се Драгољуб Павловић позива на делом сачуване аутографе Мажибрадићевих песама, где у рукопису „бр. 180 Научне библиотеке у Дубровнику за који се мисли да је одломак аутографа Мажибрадићевих случаја, подстичући на уживање у животу јер ће време брзо проћи, *свијетли Циполићу*”, већ „*свитли Димитровићу*”. Ако је ова измена презимена извршена заиста руком самог песника, онда нема сумње да је овај Марин Циполић уствари Марин Димитровић” (Павловић 1971: 234).

се врти околу”, антиципирајући чувене умногоме развијеније Гундулићеве стихове „кола од среће” с почетка епа *Осман*.

Посланица *Орацио Мажибрадић Плавковићу* упућена је Циву Гундулићу (Колендић 1926: 234) односно Плавковићу, што је примена барокног манира да се посредно искаже коме је песма упућена. Хорације Мажибрадић оставља сведочанство о Гундулићевим несачуваним *Пјеснима љувеним* и даје јасан суд о њиховој изврности: певаће их у будућности младеж, виле и пастири; биће урезане у кору храста, па „ће т’ расти с дубјем за’едно” (Мажибрадић 1880: 208). Мишљења смо да је предвиђање славне будућности Гундулићеве поезије пандан Вергилијевим стиховима из *Десете еклоге* посвећеним његовом пријатељу песнику Галу, који пева по узору халкидског лиричара Еуфориона, аутора песама са митолошком тематиком. Окружење је пасторално у оба случаја, јер се у дубровачкој песми пастири и виле смештају међу „дубје” зелено као што и Вергилијев Гал ламентује у Аркадији¹², с том разликом што је у питању немилостивост Ликоридина која га и одводи у безвремени свет, па каже: „Пратићу Сикулскијех пастира свирале гласом” (Вергилије 2004: 64) и с нимфама у друштву бити. Слична је ситуација представљена и у Овидијевим *Хероидама V – Енона Парису* (Овидије 1849: 88) – која прати судбину нимфе Еноне несретно заљубљене у Париса; ово Енонино писмо поклапа се са Мажибрадићевом посланицом, упризорујући митски призвук амбијента горе Иде, станишта ове тродске нимфе коју је Парис напустио дознавши да је заправо тројански принц и син краља Пријама.

Исказујући жељу да поседује Гундулићев таленат који је великом ствараоцу донео песничку славу, сматрамо да Х. Мажибрадић открива блискост са ставовима из IV књиге *Кармина* Квинта Хорација Флака. У питању је песма *Лолију* (Хорације 1966: 70) у којој се слави моћ поезије да чува вечно сећање на прошлост, уколико постоје песници који ће о њој дати сведочанство; Хорације подсећа да су и пре Агамемнона живели многи хероји, али их је „неоплакано прогутала вечна ноћ”, јер није било песника драгог боговима да их опева и сачува за будућност. Мажибрадић у својим стиховима алудира на најгласовитије Грке и Римљане, иако их стриктно не именује („Чием још стоји успомена/ вриедних Грка и Римњана”) (Мажибрадић 1880: 209), али напомиње – да им слава није записана не би им се знало ни имена. Будући да је посланица упућена Циву Гундулићу, овакви нас ставови асоцирају на његове стихове из *Османа* и подсећање да су у прошлости постојала славна царства и личности за које ни не знамо, а који падоше у заборав јер није било песника да их опева. Оно што знамо, можемо захвалити поезији која их је овековечила; о томе сведочи и Гундулићев исказ о сопственој песничкој улози поводом тријумфа хришћанске војске на Хоћину и апострофом Владиславу IV Јагеловичу („Ти свеђ дјелуј дјела виша,/ а ја пјет их пристат нећу”).

¹² Стјепан Кастропил из рукописа бр. 353/2 необјављених Мажибрадићевих песама доноси један одломак (сматра га фрагментом обимнијег рукописа) и наводи стихове који апострофом „срећном пастиру” непосредно евоцирају атмосферу пасторалног живота у окружењу идиличне Аркадије (Кастропил 1953: 177).

Иако у покладној песми *Јеђунка* Хорација Мажибрадића лик врачаре која познаје све траве „ко’е нас здраве” има своје италијанске пандане, разне маге (*le fate*) у еповима Ариоста и Таса, она такође има и своје античке изворнике у поезији римских песника, Тибула (у *Елегијама* I, 2) (Тибул 2007) и Овидија. Њена је моћ исказана кроз уверење да може да ведри и облачи, смути море, сравни горе, уме „натраг вратит ријеку сваку”, што у Овидијевим *Љубавима* (I) одговара приказу чаробнице Дипсаде са умећем певања попевки и поседовањем магичних моћи славне Кирке; она зна воду „текућицу вратити изворишту”, добро познаје траве и „разумије се у пређу врачарскога кола” (Овидије 1973: 32). Сличан пандан налазимо и у шестој *Хероиди* (*Hypsipyle Iasoni*), јадиковци лемноске краљице Ипсипиле¹³ за Јасоном без кога не може да живи; песник преко њених речи даје приказ моћи чаробнице Медеје да преокрене природни ток и нађе отровно биље које ће под окриљем љубави спојити лепоту и смрт (митолошке личности, Кирка и Медеја, значајне су и као велики симболи волшебних магијских формула у херметичној и неоплатонистичкој литератури која претходи бароку). Овидијеве *Метаморфозе* (VII) употпуњују ове слике преко Медејиних речи којима се обраћа моћним шумским боговима, уз чију ће помоћ реке вратити своје врелу, умирити басмама море, облаке гонити: „Облаке наводим ја, а вјетрове тјерам и зovem” (Овидије 1991: 171).

Процесу културне дипломатије који се одвијао у XVI и XVII столећу драгоцено су допринели препевани антички песника, хеленских и римских, као и њихова рецепција код дубровачке публике. Угледање на антику условило је како примену симболике мита, тако и значајне одразе хеленистичких и римских песника у дубровачкој лирици. Преводи дела Овидија, Вергилија, Хорација и других римских аутора знак су популарности тема којима су се песници ренесансе и барока бавили, мада је њихов утицај постојао и раније пре него што је неко одређеног античког песника превео. Овај утицај је дошао до изражаја нарочито у домену лирске поезије у оквиру у који је транспонована симболика античког мита; поред присуства митолошке садржине у поезији Мароја Мажибрадића и у већој мери у опусу Хорација Мажибрадића (попут Купидовог оружја, немилостиве Судбине/Фортуне, жена налик планинкама Дијаниним, разних врста преображаја и сл.), складно утканих у барокне стихове неочекиваних обрта и антитетичких спрега, знатно је изражено и наслеђе класичних песника. Поред рефлексива на Вергилија, Хорација, Катула, Тибула, Псеудо-Теокрита, Пиндара, најучесталије су везе са Овидијем, а одабране фрагменте из његових дела Хорације Мажибрадић инвентивно уклапа у нову замисао, у складу са поетичком концепцијом барокне лирике. Будући да су се у позној ренесанси и бароку теме и мотиви поред класичних у одређеној мери прожимали са још увек присутним елементима петраркизма, песници Мароје и Хорације Мажибрадић су изгради-

¹³ „Она смета тијек водама;/ Вите ријеке зауставља;/ Ставно дубје, живац ками./ Из темља свога иставља” (Овидије 1849: 114).

ли особен песнички израз доприносећи тако процесу интерференције између песништва насталог на народном језику и античког поетског наслеђа.

ЛИТЕРАТУРА

- Бојовић 1996: З. Бојовић, *Динко Рађина – Песме*, Београд: Просвета.
- Бојовић 2014: З. Бојовић, *Историја дубровачке књижевности*, Београд: СКЗ.
- Будимир, Флашар 1963: М. Будимир, М. Флашар, *Преглед римске књижевности*, Београд: Завод за издавање уџбеника.
- Вергилије 2004: Р. Vergilije Maron, *Ekloge*, Београд: Ukronija.
- Кастропил 1953: S. Kastropil, *Neobjavljeni autografski odlomci pjesama Horacija Mažibradića u rukopisnoj zbirci Naučne biblioteke u Dubrovniku*, Anali Historijskog instituta JAZU, god. II, Dubrovnik.
- Касумовић 1914: I. Kasumović, *Utjecaj grčkih i rimskih pjesnika na dubrovačku liričku poesiju*, Rad JAZU, knj. 201, 85, Zagreb.
- Кастропил 1954: S. Kastropil, *Rukopisi Naučne biblioteke u Dubrovniku*, I, 198, Zagreb.
- Катул 1962: К. Валерије Катул, *Поезија*, Београд: Просвета.
- Колендић 1931: Р. Kolendić, *Dve Petrarkine pesme u prevodu Horacija Mažibradića*, Прилози за КЈИФ, XI, 152–153.
- Кулишић 1908: F. Kulišić, *Oracija Mažibradića ili Dživa Bunića*, Crvena Hrvatska, XVIII, br. 96, od 28. II, 2–5.
- Мажибрадић 1880: *Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracia Mažibradića, Marina Burešića*, SPH, knj. XI, JAZU, Zagreb.
- Овидије 1849: Pub. Ovidia Nazona *Herodiah: prevod Jozipa i Jakoba Betondića Dubrovčanah*, Dubrovnik: Franjo Martekini.
- Овидије 1939: Ovid, *Tristia, Ex Ponto*, Cambridge-London: Loeb Classical Library, 151.
- Овидије 1973: Р. Ovidije Nazon, *Ljubavi*, Zagreb: Znanje.
- Овидије 1991: Р. Ovidije Nason, *Metamorfoze*, Београд: Dereta, 1991.
- Поповић 1933: П. Поповић, *Мароје Мажибрадић, дубровачки песник XVI века*, Глас, СКА, CLVI, други разред, 79, Београд.
- Павловић 1971: Д. Павловић, *Старија југословенска књижевност*, Београд: Научна књига.
- Торбарина 1931: J. Torbarina, *Italian influence on the poets of the Ragusan Republic*, London: Williams & Norgate.
- Тибул 2007: Албије Тибул, *Песме. Елегије. 1–4*, Крагујевац: Народна библиотека „Вук Караџић”.
- Фанцев 1938: F. Fancev, *Što od poezije N. Dimitrovića nije njegovo?* Zbornik Camille Lucerne, Graz, 38–49.
- Хорације 1966: К. Хорације Флак, *Оде, у: Римска лирика*, Београд: Просвета.

Gordana S. Pokrajac

MAROJE AND HORACIJE MAŽIBRADIĆ AS CULTURAL DIPLOMATS
BETWEEN ANCIENT TRADITION AND RAGUSAN
RENAISSANCE AND BAROQUE POETRY

(Summary)

The role of some Ragusan writers as cultural mediators is reflected in the connection of ancient authors – such as Ovid, Virgil, Horace, Martial and others – with the poets of the Renaissance and Baroque times. The process of cultural diplomacy in the Republic took place through the translations of Hellenic and Latin writers, as well as through their reception in Ragusan literature of the second half of the 16th and 17th centuries. The citizens of Dubrovnik, Maroje and Horacija Mažibradić, with their lyrics rich in classical reminiscences (eg in the collection *Differences of Poems* by M. Mažibradić, and in the first and second parts of the *Poems of Love* by H. Mažibradić), especially contributed to the correspondence of modern poets with antiquity. Since Maroje and Horacija Mažibradić created lyrical poetry by building primarily on Roman poets, translating their verses into vernacular, we will try to point out the contribution of these poets in the process of interference – between ancient poetic heritage and poetry created in the vernacular during the Renaissance and Baroque epoch.

Keywords: Ragusan literature, Renaissance, Baroque, ancient poetry, Maroje Mažibradić, Horacije Mažibradić.